

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 กล่าวว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” ตามตัวบ่งชี้ที่ 5 คือ มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทยมีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 : 3-4)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ สอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ผลิตและประยุกต์ความรู้รองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ใช้องค์ความรู้ในการสร้างจิตสำนึกและชี้นำสังคม มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญ ในการตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ จึงต้องตระหนัก ต้องปรับตัวให้ทันและสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมให้ได้ โดยการผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์พร้อมในการอุทิศตนเพื่อสังคมส่วนรวม ดังพระบรมราโชวาทในสมเด็จพระบรมราชชนก

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว	เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์	เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ	จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพ	ไว้ให้บริสุทธิ์”

มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตให้ชัดเจน ทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะนักศึกษาที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยจะได้พบเห็นสิ่งต่างๆ และได้รับอิทธิพล รวมทั้งประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยา ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่างๆ การเรียนรู้ผ่านช่วงเวลาในสถานศึกษาทำให้เกิดการสังสมบุคลิกภาพ ซึ่งนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยการแสดงลักษณะความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองทางบวก การควบคุมตนเอง และพฤติกรรมทางสังคม รวมถึงจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการ

เรียนรู้จากความเป็นจริง ไม่ใช่สิ่งสำเร็จรูปที่จะบรรจุลงไปในหลักสูตรการศึกษาใดๆ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นตัวนำสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และการบริหาร กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องได้กล่อมเกล้าให้บุคคลที่มีความเป็นปัจเจกสูง ไม่ใส่ใจต่อเรื่องส่วนร่วม ดังจะเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงการยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะมนุษยนิยม มองข้ามความสัมพันธ์และความเกี่ยวโยงถึงกันของสรรพสิ่งรอบตัว ทำให้เกิดการรับรู้และมีความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของราชการ เป็นสิ่งที่ตนเองสามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล จึงพากันละเลย ไม่สนใจที่จะดูแลรักษา และไม่ช่วยกันจัดการเพื่อทำทรัพย์สินส่วนกลางให้คงสภาพได้นานมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การไม่ช่วยกันรักษาสมบัติ สิ่งของ สถานที่ ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ หรือแม้กระทั่งการไม่สนใจรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาส่วนรวม และเฉยชากับเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตน แสดงถึงการขาดจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับส่วนรวม เป็นกระบวนการเรียนรู้จากความเป็นจริงทางการเมืองและสังคมของบุคคล (สุชาดา จักรพิสูทธิ์, 2544 : 22-23)

ในระดับพฤติกรรมการศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะจะมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของบุคคลต่อสาธารณะสมบัติ จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งหวังในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เพิกเฉยต่อส่วนรวม (ศรีประภา เพ็ชรมิศรี, 2543 : 24) สิ่งสำคัญที่จะนำมาพัฒนาคนก็คือการศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหามากมาย ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองผู้มีจิตสาธารณะ ก็คือการศึกษาที่ทำให้นักศึกษาอยากมีส่วนร่วม มีความตื่นตัวต่อความเป็นไปของบ้านเมือง เป็นพลเมืองที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม มีความสามารถอยู่ร่วมกับความแตกต่าง ซึ่งแนวทางหลักๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง ทักษะ-คุณลักษณะพลเมือง และคุณธรรมสำหรับพลเมือง หรืออาจรวมไปถึงข้อมูลข่าวสารและการเตรียมพลเมืองให้เป็นพลโลกที่รับมือกระแสโลกาภิวัตน์ได้ จิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้เมื่อนักศึกษาเรียนรู้เป็น เข้าใจปัญหา และรู้จักคุณค่าของตนเอง พัฒนาการทั้งสองส่วนมิใช่เกิดจากการบอกเล่า การเรียนในห้องเรียน คำบรรยายของผู้สอนในแต่ละสถาบันได้ แต่นักศึกษาต้องเชื่อมั่น กล้าตัดสินใจ และอาสาพาตัวเองลงไปทำกิจกรรมด้วยตนเอง การรับรู้ถึงเหตุการณ์ อารมณ์ความรู้สึก ความอ่อนไหวการเข้าถึงประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติจริงผ่าน

กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีเพื่อนร่วมอุดมคติ การพูดคุยปรึกษาหารือ ล้วนเป็นตัวหล่อหลอมจิตใจให้รู้จักทำงานเสียสละแก่ผู้ที่ลำบาก ขัดสนยากจน มีปัญหาอุปด้านได้ ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม และได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาอย่างชัดเจนว่าเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนักศึกษาด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและยังให้ความสนใจต่อการพัฒนาหลักสูตร เพื่อตอบสนองการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีจริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้เกิดปัญหาระดับชาติมากมาย เช่น ปัญหาคนไทยไม่มีจิตสาธารณะ ส่งผลต่อสิ่งที่เป็นสาธารณะ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ สวนสาธารณะ ห้องน้ำสาธารณะ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าที่เป็นสาธารณะทั้งหลายจึงมักเสียหาย ถูกทำลาย ไม่มีใครรู้สึกเป็นเจ้าของที่จะดูแลรักษา และแม้แต่ถนนสาธารณะยังถูกทำลาย การทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือย เนื่องจากบุคคลที่ขาดจิตสาธารณะ ไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของผูกพันแต่อย่างใด (ณัฐยา ลือชาภิตติกุล, 2546 : 6) ตัวอย่างเหล่านี้ยังรวมถึงการที่คนไทยไม่สนใจการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองและเฉยชากับเหตุการณ์ใดๆ ที่ไม่กระทบถึงตนบางกรณี เช่น โรงงานทำให้น้ำในแม่น้ำเน่าเสีย โครงการรัฐขนาดใหญ่สร้างอุบัติเหตุแก่ชีวิตและทรัพย์สินอยู่เนืองๆ เจ้าหน้าที่บ้านเมืองประพฤติมิชอบ รุกรานสิทธิของประชาชน เป็นต้น

ในมหาวิทยาลัยปรากฏสิ่งที่เป็นปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาที่ขาดจิตสาธารณะ เช่น ฉีกหนังสือห้องสมุดหวังเพื่อประโยชน์ส่วนตน การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยของนักศึกษาในอาคารเรียนและหอพัก พฤติกรรมของนักศึกษาที่ไร้น้ำใจ ไม่มีความเสียสละแก่เพื่อนๆ ในชั้นเรียน ไม่ช่วยกันรักษาสมบัติของมหาวิทยาลัย มีการขีดเขียนบนโต๊ะเรียน ในห้องน้ำ อีกทั้งไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะรู้สึกว่าทำให้ตนเสียเวลา พฤติกรรมดังกล่าวนี้แสดงว่านักศึกษามีพฤติกรรมที่ยังขาดจิตสาธารณะมาก ซึ่ง วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบท พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน เช่นเดียวกับ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และ สังคม สัจจร (2543 : 13) ได้กล่าวถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ คือ ปัจจัยภายในเป็นการคิดวิเคราะห์ของบุคคลในการพิจารณาตัดสินใจและความดีงาม ส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาให้ตนเองเป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ มองเห็น แล้วนำมาพิจารณาสร้างสำนึกแบบใด ก็จะสร้างสมสำนึกเหล่านั้น ส่วนปัจจัยภายนอกเป็นภาวะสัมพันธภาพของบุคคลกับสังคม เป็นภาวะที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลามาจาก พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์ บุคคลทั่วไป รวมทั้งภาวะแวดล้อมที่กำกับสำนึกส่วนบุคคล เช่น การไปโรงเรียน การทำงาน การร่วมกิจกรรมใน

สถานศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกไม่อาจสรุปแยกแยะได้ว่าปัจจัยใด ปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่ส่งผลต่อจิตสำนึก แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความตั้งใจ เป็นสำนึกที่ สร้างขึ้นเอง เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิต

การปลูกฝังให้มีจิตสาธารณะขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาของชาติ ถือว่า เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษามุ่งแต่พัฒนาคนทางด้านสติปัญญาเพียงอย่าง เดียวไม่สามารถสร้างจิตสำนึกที่รับผิดชอบใดๆ ต่อสังคมส่วนรวมได้ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป ที่ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตราที่ 7 ได้แสดงถึง ความพยายามในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนโดยระบุไว้อย่างชัดเจนถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ ถูกต้อง กล่าวไว้ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จัก พึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง.....”

การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐาน ของความเป็นมนุษย์ ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทาง จริยธรรม การให้การศึกษาแก่เยาวชน ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้าง จิตสำนึกในทางจริยธรรมให้นักแน่น เข้มแข็งยิ่งขึ้น (สุพจน์ ทราชแก้ว, 2546 : 55)

จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มี จิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ ส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ในภาวะวิกฤติ สังคมไทยในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่มักดิ้นรนต่อสู้เพื่อตนเอง ไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับ ส่วนรวม สิ่งที่เป็นของยาก ทุกคนรู้จักแต่จะใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ถ้าทุกคนยังนิ่งเฉย ปล่อยให้คนในชาติขาดจิตสาธารณะไปเรื่อยๆ เช่นนี้ วันหนึ่งประเทศชาติคงไม่เหลืออะไร ดังนั้นจึง ถึงเวลาแล้วที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติ โดยเฉพาะ ในเด็ก เพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำใน วัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” การปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นใน ตัวบุคคล ควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของเด็กก็คือ บิดา มารดา ครูและเพื่อนร่วมวัย รวมทั้งสื่อมวลชนด้วย หากบุคคลเหล่านี้ได้ถ่ายทอดความมี จิตสำนึกที่ดี มีจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติส่วนรวมให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอเด็กก็จะซึมซับเอา คุณลักษณะที่ดีนี้ติดตัวไป (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547 : 1)

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากอาจารย์และเพื่อนในสถาบันการศึกษา และการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างกัน โดยศึกษาว่าปัจจัยดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาหรือไม่ และเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่ศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลการศึกษาค้างนี้จะเป็ประโยชน์ต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในแวดวงสถาบันอุดมศึกษา ได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะแก่นักศึกษาให้ออกไปประกอบอาชีพและรับใช้สังคมส่วนรวมเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกันส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อย่างน้อย 1 ตัวแปร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและจำแนกตามปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่ศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยในค้างนี้ มีความสำคัญและประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบถึงระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สามารถพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษา
3. ได้เกณฑ์สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะในการวิจัยต่อไป
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 6,500 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 400 คน จากคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยอิสลามศึกษา คณะวิทยาการสื่อสาร และคณะรัฐศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. **จิตสาธารณะ** หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกราวณาที่จะช่วยเหลือสังคม เช่น ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองที่สามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกันกับคนในสังคม การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแลเป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากการที่บุคคลหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่ก่อให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม

2. **นักศึกษา** หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2552 ภาคเรียนที่ 2 ในระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. **มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคณะต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยอิสลามศึกษา คณะวิทยาการสื่อสาร และคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)

4. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง การที่นักศึกษา มีการติดต่อสัมพันธ์และมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว อาจารย์ เพื่อน การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น โดยนักศึกษารู้สึกหรือรับรู้ว่ามีแหล่งหรือบุคคลเหล่านี้ในการที่จะคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือเมื่อประสบปัญหาในการแสดงจิตสาธารณะ รวมไปถึงความพอใจหรือไม่พอใจที่ได้รับจากการสนับสนุนนั้น โดยความช่วยเหลือที่ได้รับ แบ่งออกเป็น

4.1 การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึง การที่นักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว เช่น ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น กำลังใจ การช่วยเหลือ และการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน

4.2 การสนับสนุนจากอาจารย์และเพื่อน หมายถึง การได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน ได้รับข้อมูลข่าวสาร การให้คำแนะนำ และการชี้แนะแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน ได้แก่ การยอมรับเข้ากลุ่ม การได้รับความเข้าใจ การได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร และวัสดุสิ่งของ ในการแสดงจิตสาธารณะ

4.3 การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การที่นักศึกษาได้สังเกตพฤติกรรมของผู้คนรอบข้าง จดจำพฤติกรรม ประเมินคุณค่า ดัดแปลงเลียนแบบพฤติกรรมมาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมและพึงพอใจ โดยกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ 4 ประเภท ได้แก่ (1) กระบวนการใส่ใจ (2) กระบวนการเก็บจำ (3) กระบวนการกระทำ (4) กระบวนการจูงใจ และจะประเมินคุณค่าของตัวแบบโดยการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจ และไม่ยอมรับเอาสิ่งที่ตนไม่พึงพอใจ